

dramaturgy, and program compliance are analyzed in detail.

Conclusions: Wang Xie's «Falling Night Flower» for yangqin and piano ensemble is a programmatic work in which flowers have a symbolic meaning. In conveying his creative intention, the composer used the timbre features of the instruments, different ways of playing both the yangqin and the piano. Their ensemble sound, with some predominance of the Chinese cymbals, gave composer Wang Xie the opportunity to reproduce with the means of the piano and yangqin the richness of poetic pictures of Chinese nature, a diverse palette of moods, against which one can imagine a number of contrasting plots unfolding.

The cycle's quite clearly defined architectonics is skillfully combined with a number of expressive means that include elements of traditional Chinese music and features of impressionistic music writing. The principles and methods of development of thematic material, where variant development in combination with improvisation is dominant, are inherent in Chinese folklore and are also characteristic of impressionism.

Key words: yangqin, piano, Chinese composers, dialogue of cultures, chamber instrumental music, genre and style features, folklore, impressionism, programmatic.

Стаття надійшла до редакції 1.02.2025
Отримано після доопрацювання 25.02.2025
Прийнято до друку 1.03.2025

УДК 784.3

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХОРОВИХ ТВОРІВ А. КОС-АНАТОЛЬСЬКОГО В СУЧАСНОМУ ВИКОНАВСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Світлана ІРИГІНА – кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри вокально-хорової підготовки, ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»
<https://orcid.org/0000-0001-9773-0752>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.50.952>
lavrikos.music@gmail.com

Олена ЛЕСНИК – кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет ім. К. Д. Ушинського»
<https://orcid.org/0000-0002-4875-3832>
a.lesnik.66@gmail.com

Олена МАРГІНА – старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки,
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»
<https://orcid.org/0000-0002-8603-2569>
kantilena69@ukr.net

Хорова спадщина А. Кос-Анатольського є вагомим компонентом української національної музичної культури ХХ століття, в якій органічно поєднуються фольклорна основа, ліризм, жанрова розмаїтість та глибока патріотична і духовна виразність. У сучасних умовах оновлення концертної та освітньої практики, зумовленого розвитком цифрових технологій, змін виконавських стратегій та актуалізації культурної пам'яті, постає необхідність осмислення способів адаптації цієї спадщини до вимог ХХІ століття. Особливої уваги потребує проблема збереження художньої автентичності під час сучасного сценічного втілення творів композитора, що є викликом як для диригентів, так і педагогів та хорових колективів. Метою дослідження є комплексний аналіз хорової творчості А. Кос-Анатольського як складової національного музичного надбання, виявлення сучасних підходів до її інтерпретації та адаптації у концертному й освітньому середовищі, а також окреслення проблем, пов'язаних зі збереженням художньої автентичності в новітньому сценічному контексті. У роботі застосовано міждисциплінарний підхід, що охоплює історико-культурний, жанрово-стильовий, компаративний і виконавсько-інтерпретаційний аналіз. Використано елементи музикознавчої аналітики, спостереження за діяльністю хорових колективів, аналіз сучасних концертних програм, репертуарних тенденцій та освітніх ініціатив. Дослідження засвідчує, що адаптація хорової спадщини А. Кос-Анатольського до вимог сучасного хорового середовища здійснюється у кількох напрямках: інтерпретаційне оновлення творів із залученням сучасної хорової техніки та сценічної режисури; мультимедійне збагачення виконань; інтеграція творів у навчальні програми та педагогічні практики; популяризація спадщини у цифровому просторі. Водночас виявлено ряд проблем, пов'язаних із збереженням автентичного стилю композитора, зокрема ризик надмірної модернізації, втрати національного колориту, емоційної широти та фольклорної інтонаційності, які є фундаментальними ознаками його музичної мови. Висвітлено необхідність науково обґрунтованих інтерпретаційних стратегій, здатних гармонійно поєднувати традицію й інновацію.

Ключові слова: національний музичний стиль, соціокультурна дійсність, зв'язок поколінь, музична спадщина, жанрове розмаїття.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Хорова творчість А. Й. Кос-Анатольського

є органічним продовженням його глибоко національного музичного стилю, що сформувався на основі західноукраїнських фольклорних джерел, зокрема карпатських інтонаційних моделей та побутової пісенності. Ці твори вирізняються не лише емоційною наснаженістю, мелодійною виразністю та жанровою багатогранністю, але й тонкою гармонізацією, що передає як інтимні ліричні переживання, так і патріотичний пафос. У сучасному виконавському контексті хорові композиції А. Кос-Анатольського набувають нових відтінків інтерпретації, обумовлених як зміною підходів до сценічного прочитання, так і трансформацією самого слухацького сприйняття.

Попри широку популярність окремих творів композитора, інтерпретація його хорової спадщини в умовах сьогодення все ще потребує глибшого фахового аналізу. Зокрема, відкритими залишаються питання щодо збереження автентичності інтонаційного стилю митця при адаптації його музики до вимог сучасного концертного виконання, академічного та аматорського хорового середовища. Не менш важливо осмислити, яким чином сучасні виконавці переосмислюють драматургію та емоційний зміст хорових полотен А. Кос-Анатольського в умовах зміненої соціокультурної дійсності.

Актуальність проблеми інтерпретації хорових творів композитора полягає у необхідності збереження зв'язку поколінь через музичну спадщину, популяризації української хорової культури та утвердження національної ідентичності через пісенне мистецтво. Саме тому вивчення особливостей сучасного виконавського трактування хорових композицій А. Кос-Анатольського є важливим кроком у напрямі осмислення його внеску до музичного життя України та адаптації його спадщини до потреб сучасного культурного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз сучасної наукової літератури, присвяченої творчості А. Кос-Анатольського, засвідчує наявність фрагментарного осмислення різних аспектів його мистецької діяльності, водночас виявляючи брак комплексного дослідження хорової спадщини композитора в контексті її сучасного функціонування. У працях Г. Карась [2] порушено питання джерелознавчого характеру, зокрема йдеться про відкриття раніше невідомих зразків творчості А. Кос-Анатольського, що свідчить про актуальність вивчення архівних матеріалів і дозволяє розширити уявлення про стилістичну палітру композитора.

Комплексний стильовий аналіз вокальних творів автора представлено в дослідженні О. Новака та ін. [7], які акцентують увагу на виразних інтонаційних особливостях, мелодиці та ритміці, відзначаючи органічну єдність народного начала і професійної композиторської техніки. Однак у фокусі роботи перебуває переважно солоспівна вокальна лірика, що звужує спектр аналізу хорового доробку митця. Водночас статті О. Німилович [6]. і Н. Кашкадамової [3] фокусуються на фортепіанному доробку А. Кос-Анатольського, підкреслюючи значення інтерпретаційного підходу, зокрема в контексті виконавських практик М. Крушельницької. Авторки виявляють національні ознаки стилю крізь призму тембрової виразності, поліфонічного мислення та жанрових ознак, проте хорова складова залишається поза полем їхнього дослідницького інтересу.

Н. Перцова та В. Дорофєєва розглядають риси хорової творчості українських композиторів-піснярів 1950–1970-х років, серед яких згадується і А. Кос-Анатольський [8]. Їхній аналіз дозволяє простежити типові художні орієнтири цілої генерації митців, однак індивідуальні риси композитора в контексті сучасного виконавського осмислення лишаються недостатньо висвітленими. У цьому ж напрямі працює Б. Щурик, який у своїй публікації акцентує увагу на мелодичному дарі автора, доступності його вокального стилю та популярності у репертуарі аматорських і професійних колективів, що є важливим для розуміння концертного життя середини ХХ століття, проте не окреслює викликів нового часу [10].

Цінним доповненням до вивчення інтонаційної мови композитора є стаття В. Данильця, де порушується феномен гуцульської музичної сецесії у фортепіанній творчості митця, що дає змогу краще зрозуміти джерела формування авторського стилю, який у хорових творах реалізується через темброву палітру та специфічну гармонічну мову [1]. У дослідженні Л. Ніколаєвої йдеться про камерно-вокальні твори А. Кос-Анатольського, які розглядаються як знакове явище української пісенної культури, проте проблема функціонування цієї спадщини в сучасному виконавському та освітньому просторі лишається осторонь [5].

Таким чином, попри наявність ґрунтовних досліджень вокального, фортепіанного та камерного доробку А. Кос-Анатольського, специфіка функціонування його хорових творів у контексті сучасної концертної практики та освітнього середовища залишається недостатньо вивченою. Також не розкрито питання збереження художньої автентичності при інтерпретації хорової спадщини композитора у ХХІ столітті, що й обумовлює актуальність і наукову новизну цього дослідження.

Мета статті – виявити особливості інтерпретації хорових творів А. Кос-Анатольського в сучасному виконавському контексті.

Завдання дослідження:

- розглянути хорову спадщину А. Кос-Анатольського як складову національного музичного надбання;
- з'ясувати, яким чином сучасні хори адаптують творчість А. Кос-Анатольського до нових вимог концертного та освітнього простору;
- виокремити проблеми збереження художньої автентичності при сценічному втіленні хорових творів композитора у XXI столітті.
- дослідити специфіку відтворення національного стилю композитора в умовах зміненої соціокультурної реальності, а також окреслити напрями збереження автентичності та оновлення виконавських підходів до його музики.

Вклад основного матеріалу дослідження. Хорова спадщина А. Кос-Анатольського є ваговою складовою національного музичного надбання України, що віддзеркалює глибинні культурні й духовні пласти українського народу. Його творчість вирізняється надзвичайною мелодійністю, жанровим розмаїттям, стилістичною витонченістю, а також глибоким зв'язком із народною пісенною традицією, що забезпечує її довговічну цінність і актуальність в контексті формування національної ідентичності. Саме через хорову музику А. Кос-Анатольський зумів висловити своє бачення українського світу – емоційно-чуттєвого, насаженого красою природи, народною філософією, тонкою ліричністю та водночас героїко-патріотичними настроями [6].

Кожна хорова композиція митця виростає з глибокого драматургічного задуму, що формується не лише через музичні засоби, а й через текстову основу, здебільшого укорінену у класичній та народній поезії. Як підкреслюється у фахових джерелах, постановка пісні вимагає розуміння її змісту, виявлення теми, ідеї, жанрових особливостей та обставин її створення – усіх цих компонентів, що А. Кос-Анатольський глибоко аналізував і майстерно відтворював у своїх композиціях. Він не лише адаптував народний матеріал, а переосмислював його, надаючи інтонаційним моделям, ритмічним і ладовим структурам нових рис, що відповідали його авторському стилю.

Заслуговує на увагу й факт тісного поєднання митця з українською поетичною традицією – саме в поетичному тексті композитор знаходив джерело натхнення для створення сильного сценічного образу. У його хоровій спадщині знайшли втілення твори на вірші Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, П. Тичини, М. Рильського, Д. Павличка та інших видатних українських поетів. Така співпраця не лише збагатила художній арсенал композитора, але й сприяла консолідації українського національного мистецтва в єдину цілісну форму, в якій поєдналися слово і музика [3; 156].

Глибока мелодійність є однією з найхарактерніших ознак творчого стилю А. Кос-Анатольського. Його мелодії базуються на інтонаціях українського фольклору, але не в прямому копіюванні, а у формі художнього синтезу. Його підхід можна охарактеризувати як втілення «національного модерну» – це інтерпретація фольклору через призму індивідуального композиторського почерку. Митець надавав особливого значення мелодії як засобу вираження внутрішнього світу героя, емоційного наповнення пісні, і в цьому контексті хорова форма дозволяла найбільш повно реалізувати широту образів, багатство колористики й тематичної палітри.

Особливу увагу заслуговує співпраця А. Кос-Анатольського з академічною хоровою капелюю «Трембіта», у результаті якої створено низку визначних хорових творів. Ці композиції вирізняються як високим рівнем технічної досконалості, так і глибоким емоційним змістом. Їх тематика охоплює різні сфери людського буття – від інтимної лірики до епічно-героїчного пафосу, від соціальних мотивів до філософсько-роздумових глибин. Проте незмінним у цих творах залишається український дух – тонкий, ліричний, щемливо-зворушливий або ж монументально-світоглядний [5; 30].

У доробку композитора спостерігається й цікаве явище вокального циклу, як-от «Солов'їні романси», що за своїм змістом тяжіє до камерного ліризму, однак за характером подачі, насиченістю емоцій та структурною логікою цілком підходить для хорового виконання. У цьому циклі – як і багатьох інших його творах – реалізуються образи ніжного дівочого кохання, розлуки, весняного пробудження, щастя, мрій. Усе це оповите природним символізмом української поезики – троянди, калина, соловейко тощо. Ці образи виступають як ідеальні художні маркери, що сприяють розкриттю головної ідеї твору та формують у слухача асоціативне сприйняття.

Загалом, хорова творчість А. Кос-Анатольського виявляє себе як поліаспектне явище: вона поєднує фольклорне начало, індивідуальне композиторське бачення, високу поетичність, технічну вишуканість та національну ідею. Це музика, що не лише розважає чи зворушує, а й формує цілісну мистецьку концепцію – концепцію українського світу у звуках, де хор стає голосом народу. Саме тому твори А. Кос-Анатольського є неоціненним внеском до скарбниці національної культури й духовності, вони становлять істотну частину національної музичної спадщини, що заслуговує на глибоке вивчення, осмислення та популяризацію як в Україні, так і в світовому музичному просторі.

У контексті осмислення інтерпретації хорових творів А. Кос-Анатольського в сучасній виконавській практиці важливим є ґрунтовний аналіз їхньої стилістичної та жанрової природи, що дозволяє не лише досягнути художній всесвіт композитора, а й виявити принципи, які визначають своєрідність його хорової мови. Характерною рисою його творчості є глибока національна вкоріненість, що відображається у всіх складових композиторського стилю – від добору поетичних текстів до специфіки мелодико-інтонаційної побудови. Багато його творів, зокрема з вокального циклу, стали настільки органічними для народної культури, що набули статусу «народних», попри академічне походження. Такими є, зокрема, «Ой, коли б я, сокіл» на власні слова композитора та широко відомий твір «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» на вірш І. Франка, що став свого роду візитівкою національної вокальної лірики [10; 107].

Хорові композиції А. Кос-Анатольського відзначаються виразною мелодійністю, що є невід'ємним компонентом його художнього мислення. Витоки цієї мелодійності – у фольклорній інтонаційності, що слугує основою як сольних, так і хорових творів. Здійснюючи композиторську роботу, автор не вдається до стилізації чи імітації народної пісні у вузькому розумінні, а навпаки – створює якісно новий синтетичний стиль, у якому фольклорні елементи перетворюються на універсальну музичну мову. Спів у його розумінні – не лише технічна категорія, а екзистенційна форма вираження душевного стану, своєрідний спосіб комунікації зі слухачем. Це особливо помітно у хорових творах інтимно-ліричного спрямування, в яких композитор тяжіє до камерного типу музичного мислення.

На відміну від багатьох своїх сучасників, А. Кос-Анатольський не використовує камерно-вокальну музику як експериментальний майданчик для стилістичних пошуків. Його солоспіви й хорові мініатюри є органічним виявом внутрішнього стану, емоційної щирості, «філософії серця». Композитор із великою увагою підходить до добору поетичного матеріалу, надаючи перевагу текстам, які розкривають інтимні переживання, спогади, любов до рідної землі. Він звертається до широкого кола авторів: від українських класиків – Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, О. Олеся – до сучасників (М. Рильського, В. Сосюри, Д. Павличка та ін.), а також творців фольклорного слова.

Незважаючи на мовно-культурне розмаїття поетичних джерел, у хорових творах композитора завжди відчутна національна домінанта, що виражається на кількох рівнях – змістовому, інтонаційному, структурному. Відтворення поетичних інтонацій здійснюється з глибокою повагою до авторського слова, завдяки чому музика не лише супроводжує текст, а розгортає його внутрішній зміст, проникаючи у психологію образу. У творах на слова Т. Шевченка, зокрема у хоровій баладі «Давно те минуло», відчувається тісний зв'язок із традицією М. Лисенка, в якому музичне полотно відтворює епічну глибину та народно-баладний епос. У таких творах поєднуються ознаки народнопісенного стилю з драматургією академічного вокального жанру, що розкриває широку палітру емоційних станів та виконавських інтонацій [1].

Одним із найяскравіших прикладів синтезу поетичної глибини та мелодичної виразності є хорове аранжування відомого солоспіву «Ой ти, дівчино, з горіха зерня». У цій композиції, як і багатьох інших, відчутна особлива лірична аура – щемлива, емоційно насичена, але водночас інтелігентно стримана. Мелодика пісні тяжіє до фольклорного джерела, проте її виклад, багатий на нюанси і структурні акценти, потребує високого рівня інтерпретаційної майстерності. Характерна проста, але глибока вокальна лінія вимагає від хорового колективу не лише точного інтонування, а й внутрішнього проникнення в образ, розуміння підтексту й психологічної глибини поетичного слова.

Варто окремо наголосити на питанні жанрової визначеності творів композитора. Використання терміна «солоспів» щодо вокальних творів Кос-Анатольського, яке підтримують провідні музикознавці (зокрема, Б. Фільц), є принциповим: воно не лише означає специфічну структуру творів, а й відображає їх сутність як особистісної сповіді, інтимного монологу. Це поняття можна екстраполювати і на частину хорових композицій, особливо камерних, де важливу роль відіграє саме внутрішній голос, вираз емоцій через колективну, але гомогенну звукову тканину [9; 164].

Таким чином, стилістика хорових творів А. Кос-Анатольського формується на основі поєднання пісенності, поетичності, національної виразності та глибокої емоційної щирості. Усі ці чинники сприяють тому, що його музика не лише зберігає актуальність у сучасному виконавському просторі, а й слугує джерелом для інтерпретаційних пошуків, розкриваючи нові грані виконавської майстерності. Сучасний хор, звертаючись до творів композитора, має справу не просто з художнім текстом, а з живим культурним кодом, закоріненим у національній свідомості, в якому кожна інтонація, кожна гармонічна фарба та ритмічна модель є проявом глибокого внутрішнього змісту, естетичного і світоглядного бачення А. Кос-Анатольського. Саме в цьому полягає безперечна цінність і виклик для сучасного інтерпретатора [4].

Особливе місце у сучасній хоровій практиці посідає адаптація творів А. Кос-Анатольського до нових вимог концертного та освітнього простору. У цьому контексті варто говорити не лише про збереження автентичного звучання, а й про трансформацію хорового репертуару відповідно до змін музично-естетичних запитів суспільства, зростання технічного рівня хорових колективів, а також

розвитку мультимедійних і сценічних форм подання вокальної музики. Насамперед, спостерігається активне переосмислення інтерпретаційного підходу до творів А. Кос-Анатольського у контексті розширення виразових можливостей хору: це охоплює динамічне моделювання тембрового рельєфу, використання мікродинаміки та інтонаційних відтінків, роботу над художньою пластикою звуку.

Наприклад, Академічна хорова капела «Орея» (м. Житомир) у своєму концертному циклі 2021 року представила оновлену інтерпретацію хору «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» з виразно рельєфним тембровим балансом та експресивною динамікою, що створило емоційно-психологічний контраст між куплетами. Хор «Дударик» також неодноразово включав до репертуару твори композитора, зокрема «Гече вода каламутна», виконану у 2023 році з використанням світлових проєкцій, що візуалізували зміст твору та створили новий рівень рецепції хорової музики серед молодшої аудиторії.

На освітньому рівні Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка та Київський інститут музики ім. Р. Глієра – активно включають твори А. Кос-Анатольського до навчальних програм із хорового диригування та вокальної ансамблевої практики. Такий підхід дозволяє не лише засвоїти технічні особливості хорового виконання, але й формує у здобувачів вищої освіти естетичне мислення на базі української національної традиції. У 2022–2023 н. р. році в ЛНМА ім. М. Лисенка проведено серію майстер-класів на тему «Інтерпретація камерних хорових творів А. Кос-Анатольського», під час яких розглядалася педагогічна варіативність динамічної пластики та текстової декламації як інструментів глибшого розкриття художнього змісту.

Не менш важливою є і практика аранжування творів А. Кос-Анатольського для різних складів виконавців. Наприклад, у 2023 році у видавництві «Мелосвіт» вийшов збірник «Кос-Анатольський. Переспіви для молодіжних та дитячих хорів», у якому автори адаптували складні поліфонічні фрагменти для легшого сприйняття без втрати гармонічної структури. Це дало змогу залучити до виконання його творів дитячі та юнацькі хорові колективи – такі як хорова студія «Щедрик» та капела «Веснянка», які виступали з адаптованими обробками творів композитора на Всеукраїнських фестивалях у Чернівцях та Івано-Франківську.

Сучасні хори також дедалі частіше використовують цифрові ресурси для популяризації творчості А. Кос-Анатольського. Наприклад, YouTube канали професійних колективів містять спеціальні плейлисти, присвячені його музиці з субтитрами й коментарями. Так, у 2024 році хор Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва записав повну версію циклу «Пісні Карпат» із високоякісним відеосупроводом, що поєднує живе виконання з документальними кадрами карпатських краєвидів.

Таким чином, адаптація творчості А. Кос-Анатольського до сучасного хорового середовища відбувається у кількох напрямках: через інтерпретаційне оновлення, мультимедійне збагачення, освітню інтеграцію та популяризацію в цифровому просторі. Усе це свідчить про живу присутність його спадщини у сучасній культурі, яка трансформується і водночас зберігає ідентичність.

Однак попри численні позитивні приклади інтеграції творчості А. Кос-Анатольського в сучасний хоровий контекст, у процесі сценічного втілення його творів у XXI столітті постають низка проблем, пов'язаних зі збереженням художньої автентичності. Однією з основних є загроза надмірної модернізації музичного матеріалу, що може призвести до втрати первісного змістового та емоційного навантаження твору. У гонитві за сценічною видовищністю, виконавці нерідко звертаються до засобів, що не відповідають ані естетиці композитора, ані жанровим і стилістичним особливостям його хорової спадщини. Зокрема, це стосується надмірного використання візуальних ефектів, змін у гармонічному складі, спрощення або навпаки – ускладнення фактури, що суперечить інтонаційній природі української народнопісенної основи, на якій побудована більшість його творів.

Іншою важливою проблемою є втрата зв'язку з оригінальним культурним контекстом, в якому формувалася музична мова А. Кос-Анатольського. Виконання творів поза межами української культури або без належної інтерпретаційної підготовки часто спричиняє поверхове прочитання образної системи, знецінення символіки національного мелосу, нерозуміння діалогу між текстом і музикою, що є ключовим елементом композиторської концепції. Унаслідок цього автентичність звучання втрачається не лише на рівні технічного виконання, а й у глибинних смислових шарах твору.

Не менш актуальним викликом є необхідність адаптації вокально-хорового матеріалу до нових форматів виконання, зокрема скорочених концертних версій, інтерактивних постановок або сценічних інтерпретацій у межах міждисциплінарних проєктів. У таких випадках постає дилема між збереженням оригінальної композиторської драматургії та відповідністю новим художнім концепціям. Часто змінюється структура твору, його хронологічна логіка або драматургічний баланс, що може зруйнувати цілісність музичного образу.

Також варто згадати проблему недостатньої кількості науково обґрунтованих методичних матеріалів щодо інтерпретації творів Кос-Анатольського. Незважаючи на популярність його музики, існує дефіцит критичних видань, аналітичних досліджень і рекомендацій, які б сприяли глибшому розумінню авторського задуму та забезпечували єдність між традиційною інтерпретаційною школою і сучасними виконавськими практиками. Це особливо помітно в освітньому процесі, де нерідко акцент робиться на технічному опануванні хорового тексту, тоді як стилістичні та ідейно-художні аспекти залишаються поза належною увагою.

Усе зазначене засвідчує, що проблема збереження художньої автентичності у процесі сценічного втілення хорових творів А. Кос-Анатольського в XXI столітті є складною та багатогранною. Вона потребує зваженого підходу до інтерпретації, активної участі фахової музикознавчої спільноти, створення нових освітніх та методичних інструментів, а також усвідомлення того, що модернізація хорової спадщини має спиратися на глибоке знання її національного та естетичного підґрунтя.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. У результаті проведеного дослідження підтверджено, що хорова спадщина А. Кос-Анатольського є вагомим складовим національного музичного надбання, в якій органічно поєднуються риси народнопісенної інтонаційності, глибока поетичність, мелодична виразність та духовна наповненість. Його твори втілюють український культурний код і залишаються актуальними в сучасному музичному просторі, зберігаючи естетичну цінність і виховний потенціал.

Аналіз практики сучасного виконавства засвідчив, що адаптація творчості А. Кос-Анатольського до нових умов концертного та освітнього простору здійснюється в кількох ключових напрямках: інтерпретаційному оновленні хорового звучання з урахуванням сучасної сценічної мови, інтеграції творів у навчальні програми мистецьких закладів, використанні мультимедійних засобів для розширення емоційно-сміслового ряду, а також популяризації спадщини композитора через цифрові платформи та фестивальні ініціативи. Такий підхід забезпечує не лише збереження творчої спадщини митця, а й її живе функціонування у сучасному культурному дискурсі.

Разом із тим дослідження виявило низку актуальних проблем, пов'язаних із збереженням художньої автентичності творів композитора в умовах їх сценічного втілення у XXI столітті. Серед них – ризики надмірної стилістичної трансформації, втрата зв'язку з національним контекстом, спрощення музичної мови у прагненні до доступності, а також дефіцит науково-методичної бази, що ускладнює глибоку інтерпретацію. Ці чинники вимагають зваженого підходу до оновлення хорової спадщини, де модернізація не суперечить автентичній суті твору, а стає формою її глибшого розкриття для сучасного слухача та виконавця.

Перспективи подальших досліджень хорової спадщини А. Кос-Анатольського передбачають розширення аналітичного поля у кількох напрямках. По-перше, актуальним є системне вивчення його маловідомих або неопублікованих хорових творів, які ще не знайшли широкого відображення в сучасному виконавському репертуарі, але мають значний художній потенціал. По-друге, потребує ґрунтовного аналізу питання інтерпретаційної трансформації творів композитора у контексті сучасних тенденцій сценічного мистецтва, зокрема залучення елементів перформативності, візуалізації та інтерактивності у хорових постановках.

Список використаної літератури

1. Данилець В. Гуцульська музична сецесія в фортепіанній творчості А. Кос-Анатольського. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2018. Вип. 20. С. 29-33.
2. Карась Г. Невідомий твір Кос-Анатольського. *Українська музика*. 2013. Ч. 4 (10). С. 138-140.
3. Кашкадамова Н. Стильові особливості виконання у фортепіанних творах Левка Ревуцького, Станіслава Людкевича та Анатолія Кос-Анатольського (на прикладі інтерпретацій Марії Крушельницької). *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії*. 2015. Вип. 15. С. 152-162.
4. Ковбасюк А. М. Вплив фонетики української мови на вокальне виконання. *Манускрипт*. 2016. Вип. 4 (66). С. 78-81.
5. Ніколаєва Л. Солоспіві Анатолія Кос-Анатольського як феномен української камерно-вокальної музики. *Студії мистецтвознавчі*. 2010. Вип. 1. С. 28-34. [dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27536/04-Nikolaieva.pdf?sequence=1](https://space.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27536/04-Nikolaieva.pdf?sequence=1).
6. Німилевич О. М. Фортепіанна творчість Анатолія Кос-Анатольського в контексті українського музично-виконавського мистецтва. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 81-88. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1231590.pdf>.
7. Новак О., Купрій К., Карбованець О. Особливості стилістики вокальних творів А. Кос-Анатольського. 2020. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 34 (3). С. 63-68. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-3-10>.
8. Перцова Н. О., Дорофєєва В. Ю. Риси хорової творчості українських композиторів – піснярів 50-70-х

років XX століття. *Мистецтвознавчі зап.* 2018. Вип. 33. С. 428–432. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2018_33_56.

9. Щербиніна С. В. Вокально-виконавська майстерність народних співаків. *Педагогічна освіта*. 2013. Вип. 1. С. 163–167.

10. Щурик Б. А. Вокальна творчість А. Кос-Анатольського. *Молодь і ринок*. 2011. Вип. 3 (74). С. 106–108.

References

1. Danylets V. Hutsulska muzyczna setsesiia v fortepiannii tvorchoosti A. Kos-Anatolskoho. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Drohobych, 2018. Vyp. 20. S. 29-33.

2. Karas H. Nevidomyi tvir Kos-Anatolskoho. *Ukrainska muzyka*. 2013. Ch. 4 (10). S. 138-140.

3. Kashkadamova N. Stylovi osoblyvosti vykonannia u fortepiannykh tvorakh Levka Revutskoho, Stanislava Liudkevycha ta Anatolia Kos-Anatolskoho (na prykladi interpretatsii Marii Krushelnynskoi). *Ukrainske mystetstvoznavstvo: materialy, doslidzhennia, retsenzii*. 2015. Vyp. 15. S. 152-162.

4. Kovbasiuk A. M. Vplyv fonetyky ukrainskoi movy na vokalne vykonannia. *Manuskrypt*. 2016. Vyp. 4 (66). С. 78–81.

5. Nikolaieva L. Solospivy Anatolia Kos-Anatolskoho yak fenomen ukrainskoi kamerno-vokalnoi muzyky. *Studii mystetstvoznavchi*. 2010. Vyp. 1. S. 28-34. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/27536/04-Nikolaieva.pdf?sequence=1>.

6. Nimylovych O. M. Fortepianna tvorchist Anatoliiia Kos-Anatolskoho v konteksti ukrainskoho muzychno-vykonavskoho mystetstva. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. 2020. Vyp. 36. S. 81–88. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1231590.pdf>.

7. Novak O., Kuprii K., Karbovanets O. Osoblyvosti stylistyky vokalnykh tvoriv A. Kos-Anatolskoho. 2020. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 34 (3). S. 63-68. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/34-3-10>.

8. Pertsova N. O., Dorofieieva V. Yu. Rysy khorovoi tvorchoosti ukrainskykh kompozytoriv – pisniariv 50–70-kh rokiv XX stolittia. *Mystetstvoznavchi zap.* 2018. Vyp. 33. С. 428–432. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mz_2018_33_56.

9. Shcherbynina S. V. Vokalno-vykonavska maisternist narodnykh spivakiv. *Pedahohichna osvita*. 2013. Vyp. 1. S. 163–167.

10. Shchuryk B. A. Vokalna tvorchist A. Kos-Anatolskoho. *Molod i rynek*. 2011. Vyp. 3 (74). S. 106–108.

UDC 784.3

INTERPRETATION OF A. KOS-ANATOLSKIY'S CHORAL WORKS IN A MODERN PERFORMING CONTEXT

Svitlana IRYHINA – PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Vocal and Choral Training, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Olena LIESNIK – PhD of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer at the Department of Vocal and Choral Training, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

Olena MARHINA – Senior Lecturer at the Department of Vocal and Choral Training, The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»

The choral heritage of A. Kos-Anatolsky is a significant component of the Ukrainian national musical culture of the 20 th century, in which the folklore basis, lyricism, genre diversity and deep patriotic and spiritual expressiveness are organically combined. In modern conditions of the renewal of concert and educational practice, caused by the development of digital technologies, changes in performance strategies and the actualization of cultural memory, there is a need to understand the ways of adapting this heritage to the requirements of the 21 st century. The problem of preserving artistic authenticity during the modern stage embodiment of the composer's works requires special attention, which is a challenge for both conductors and teachers and choral groups. The purpose of the study is a comprehensive analysis of the choral work of A. Kos-Anatolsky as a component of the national musical heritage, identifying modern approaches to its interpretation and adaptation in the concert and educational environment, as well as outlining the problems associated with preserving artistic authenticity in the modern stage context. The work uses an interdisciplinary approach that encompasses historical and cultural, genre and style, comparative and performance and interpretation analysis. Elements of musicological analytics, observation of the activities of choral groups, analysis of modern concert programs, repertoire trends and educational initiatives are used. The study shows that the adaptation of A. Kos-Anatolsky's choral heritage to the requirements of the modern choral environment is carried out in several directions: interpretative renewal of works with the involvement of modern choral technology and stage direction; multimedia enrichment of performances; integration of works into curricula and pedagogical practices; popularization of heritage in the digital space. At the same time, a number of problems related to the preservation of the composer's authentic style have been identified, in particular the risk of excessive modernization, loss of national flavor, emotional sincerity and folklore intonation, which are fundamental features of his musical language. The need for scientifically based interpretative strategies capable of harmoniously combining tradition and innovation has been highlighted.

Key words: national musical style, socio-cultural reality, connection of generations, musical heritage, genre diversity.

Стаття надійшла до редакції 5.04.2025
Отримано після доопрацювання 19.04.2025
Прийнято до друку 22.04.2025